

SOBORNICITATEA LA SFÂNTUL IOAN HRISOSTOM ȘI ÎNSEMNĂTATEA EI PENTRU MISIUNEA BISERICII ASTĂZI

Pr. dr. Vasile HRIȚCU
Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului

Abstract

Although both the Monastery and the Parish are institutions that are profoundly involved in the life of society, their ultimate goal is to lead to the revelation of another society – the Kingdom of which Christ spoke to Pilate. Every Monastery and Parish is, above all, the Eucharist community, they are the One Catholic Church, which could not truly help the world if she limited herself only to socio-cultural programmes and activities, or even to spiritual ones. Christian communities are not church consular offices distributed throughout the world with the aim of improving the quality of social life through religious services or moralising sermons; they are the new creation. In each of these communities, human nature, restored and integrated, is made available to every man who wants to ascend from the status of a simple individual, part of a multitude, to the status of a person. Christians do not only have the consciousness of belonging to the one body of the Church, but they are also conscious that this body, because it is one, exists in its entirety in each of them. As a result, the mission of the Monastery and Parish is to offer man the possibility of rediscovering himself and re-creating himself as a universal being. Only thus, fulfilled and restored, man can truly receive help and become useful for others. This is only possible depending on the degree to which the Monastery and Parish realise that they do not only need to be missionary, but they also themselves are the mission of the Church in the world, they are the new man.

Keywords: Parish, Monastery, Mission, Catholicism, Human Nature

Misiunea parohiei și a mănăstirii astăzi are dimensiuni multiple și diverse, pe măsura caracteristicilor, dar și a dificultăților cu care se confruntă omul și societatea în zilele noastre. Este necesar de subliniat, însă, că această misiune nu poate respecta întocmai un program impus de provocările vremii. Dintotdeauna, oricât de evoluată

s-ar considera omenirea și oricâte pretenții ar avea, Biserica a urmărit, înainte de toate, să țină piept răului „în care aceasta zace” (I Ioan, 5,19), adică „confuziei și păcatului”¹, după cum interpretează Sfântul Ioan Gură de Aur, „care sunt întuneric”².

Cel mai dificil pentru misiunea parohiei și a mănăstirii este că societatea și instituțiile sociale, în special, care cheamă Biserica să li se alăture în acțiunea pentru binele comun nu numai că nu au întotdeauna conștiința existenței acestui rău, dar, uneori, consideră că este binele. Din această contradicție se naște repulsia, pe care lumea o va avea față de oamenii Bisericii, după cum a avut-o și față de Mântuitorul Hristos: „De vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai întâi de voi M-a urât” (Ioan 15, 18). Contradicția este cu atât mai mare, cu cât Biserica nu vine doar cu o învățătură morală, care ar trebui mereu adaptată pretențiilor societății moderne, ci Ea însăși este altă societate, alt stat sau altă împărăție, despre care Hristos îi vorbește lui Irod³. Biserica nu este din această lume, pentru că nu este ca ea și nu-și are originea aici, dar există pentru ea⁴. Felul ei de a exista și lucra întrece orice studiu sau statistică sociologică. Prin felul ei smerit de a veni în lume și, în același timp, prin puterea nemărginită care se ascunde în această smerenie, a putut să prindă în capcană chiar și pe stăpânitorul „lumii acesteia”⁵. Ea este Împărăția asemănată în Evanghelie cu grăunțele de muștar, care, deși e mai mic, în comparație cu semințele altor plante, dă naștere la o plantă ce depășește pe toate celelalte în mărime. Grăunțele de muștar este însuși Hristos, pe care Tatăl L-a sădit și Îl lucrează, încât devine

¹ *Omilie la Psalmul 118*, PG 55, 695.

² *Ibidem*.

³ Despre identificarea Bisericii cu Împărăția vezi Sfântul Ioan Hrisostom, *La Sfântul Martir Lucian*, 3, PG50, 525.

⁴ Idem, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, 4, PG59, 453: „Cum, dar, spune, că nu este din lumea aceasta (Împărăția)? Nu numai că nu are putere să împărătească și în lumea aceasta, dar și originea ei este de sus, și nu este omenească, ci cu mult mai mare și mai strălucitoare decât aceasta. (...) Zicând că nu este din lumea aceasta, nu înseamnă că nu are grijă de această lume și nu o conduce, ci arată, așa cum a zis, că nu este omenească și trecătoare”. *Omilie la cuvântul „Asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu grăunțele de muștar”*, PG 64, 24: „Acest pom (Biserica sau Împărăția) își are rădăcinile în cer, dar, arătându-se în lume, oamenii se bucură de roadele lui”.

⁵ *Ibidem*, PG 64, 23-24.

Biserica, sub ale cărui ramuri încapă toată zidirea și de al cărui rod se bucură cei ce cred⁶. Când Biserica sau Împărăția cerurilor nu este înțeleasă de societatea secularizată, se întâmplă pentru că Ea se adăpostește sub lemnul Crucii⁷, care este sminteală și nebulie pentru cei ce nu cred⁸. Pe acest Lemn, grăuntele de muștar, Hristos, s-a zdrobit și s-a făcut aluatul, care, amestecat cu cele trei măsuri de făină, adică sufletul, trupul și duhul, a dospit toată umanitatea, aducând-o la unitate⁹.

Plecând de la aceste observații, există ispita de a ne descuraja în privința succesului misiunii mănăstirii și parohiei în societatea contemporană. Se vrea altceva, mai nou, din partea Bisericii. Există voci care susțin că lumea de azi se confruntă cu crize din cauza evoluției puternice pe toate planurile, iar Biserica *este rugată* să se elibereze de stereotipii și să se modernizeze, pentru a putea face față provocărilor. Cu toate acestea, misiunea creștină pornește de la a mărturisi că stăpânitorul lumii acestea, prin tot acest teatru al modernismului, își dorește să pară capabil să satisfacă setea omului pentru noutate și evoluție. În realitate, el este singurul stereotip, neputând oferi lui Hristos spre ispitire în pustiu, dar și tuturor oamenilor, altceva decât a oferit primilor oameni în Paradis¹⁰: autonomia în evoluție bazată pe capacitățile umane. Este adevărat că blocarea în stereotipii a fost și este un pericol pentru creștini, dar în afara lui Hristos, nimic nu este nou și nimic nu evoluează în această lume. Atât timp cât oamenii sunt blocați în moarte, despre ce evoluție și modernizare a societății se poate vorbi? Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Împărăția lui Hristos este societatea cea mai potrivită firii umane. În acest sens, comparând societatea lui Dumnezeu, Biserica, cu republica lui Platon și cu alte sisteme sociale gândite de filozofii clasici, apreciază că acestea sunt irealizabile și vrednice de râs; Hristos, însă, „nu numai că a scris republica Sa, ci a și sădit-o des pretutindeni în lume”¹¹.

⁶ *Ibidem*, PG 64, 24.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Vezi I Cor. 1, 23.

⁹ Sfântul Ioan Hrisostom, *Omilie la cuvântul „Asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu grăuntele de muștar”*, PG 64, 24. *Comentariu la Epistola către Efeseni*, PG 62, 83.

¹⁰ Idem, *Comentariu la Matei, Omilia XIII*, PG 57, 207.

¹¹ Idem, *Împotriva iudeilor, Cuvântarea V, 3*, PG 48.886.

Prin urmare, Biserica există pentru lumea aceasta, iar oamenii au acces la Ea fiindcă este aproape de ei, în toate locurile și în toate timpurile. De fapt, așa se explică caracterul ei salvator. Acest adevăr este accentuat de Sfântul Ioan Gură de Aur în *Omilia la Botezul Domnului*: „Nu știți că precum limanurile în largul mării, așa a întărit Dumnezeu Bisericile în orașe, încât, în ele, adăpostiți de amețeala tulburărilor lumești, să ne bucurăm de cea mai puternică pace. Aici nu există motiv să te înfricoșezi de vijelia valurilor, nici de atacurile tâlharilor, nici de asalturile nelegiuitorilor, nici de sălbăticia duhurilor, nici de viclenia fiarelor. Ea este limanul tuturor celor izbăviți, este limanul duhovnicesc al sufletelor”¹². Puterea ei salvatoare vine nu numai din faptul că depășește timpul și spațiul pentru a fi accesibilă tuturor, ci, mai ales, din sobornicitatea Ei, adică din taina plinătății Ei în fiecare Episcopie, în fiecare parohie sau mănăstire și în fiecare mădular al acesteia. „Dacă Bisericile în orașe și sate sunt multe după număr, spune același Sfânt Părinte, una este Biserica; Unul este în acestea Hristos, pretutindeni desăvârșit și neîmpărțit.”¹³

Iată că misiunea Bisericii nu este stereotipă, tocmai pentru că nu constă doar într-o învățătură moral-spirituală, ci este prezență a unui organism viu și dinamic. Comunitatea euharistică a Parohiei și a Mănăstirii este aluatul ascuns în cele trei măsuri de făină. Cu cât această prezență a Trupului lui Hristos și a Împărăției Lui este trăită mai autentic în comunitatea monastică și parohială, cu atât misiunea este mai rodnică, adică poate dospîi o cât mai mare parte din societatea de azi. Pentru a oferi cu adevărat ceva lumii, parohia și mănăstirea trebuie să fie cât mai mult cu putință ceea ce sunt prin firea lor: Biserica sobornicească. Oamenii, aparținând prin firea lor Bisericii, se vor regăsi în comunitatea euharistică, cu condiția ca membrii fiecărei comunități să fie „desăvârșiți întru una” (Ioan 17, 23)¹⁴. La rîndul ei, *desăvârșirea întru una* înseamnă împlinirea tuturor aspirațiilor de libertate, fraternitate și egalitate pe care umanitatea le-a nutrit dintotdeauna și pentru care se fac eforturi susținute din partea atâtor foruri internaționale. În trupul lui Hristos „nu mai este

¹² Idem, *La sfântul și mântuitorul Botez al Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, PG 49, 365.

¹³ Idem, *La Sfintele Paști, Cuvântul I*, PG 59, 724.

¹⁴ Idem, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 444.

rob, nici liber” (Gal. 3, 28), pentru că, devenind amândoi frați, primul, la fel ca cel din urmă, „s-a învrednicit de adevărata libertate, având același duh”¹⁵. Aceasta nu este libertate decretată și recunoscută instituțional fiecărui om, ci libertate ce decurge din eliberarea de egoism, este „adevărata libertate”, pe care și cel liber, dacă nu o are, devine rob¹⁶. Astfel, deosebiriile dintre oameni, fie că se referă la statutul social sau economic, fie la cel cultural sau rasial, nu numai că nu sunt anulate, ci însăși existența lor face posibilă egalitatea. „Dacă nu ar fi fost între noi deosebire multă, spune Sfântul Ioan, nu am fi fost trup; nefiind un trup, nu am fi fost una; nefiind una, nu am fi fost egali. Deci, deosebirea aceasta este cea care, mai mult decât orice, creează egalitatea.”¹⁷

Astfel, pentru a sluji lumea, comunitatea parohială sau monahală trebuie, mai întâi de toate, să se întoarcă spre ea însăși, pentru că înlăuntrul ei va găsi prototipul lumii adevărate: Biserica¹⁸. Pentru aceasta este necesar ca atât păstorul, cât și păstoriții să aibă conștiința că sunt Biserica întregă, nicidecum subunitate a Ei¹⁹. Toate comunitățile parohiale și monahale sunt paradisul în care se întorc oamenii și chiar mai presus decât acesta. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur întreabă creștinii adunați în Biserică: „Unde se mai află un așa paradis cum este soborul nostru? Aici nu este șarpele uneltind, ci Hristos care ne inițiază în taine; nici Eva robită, ci Biserica ridicată. Nu se găsesc aici frunzele pomilor, ci roada Duhului; nici împrejmuire de spini, ci vie roditoare”²⁰. Întoarcerea parohiei și a mănăstirii către ea însăși înseamnă întoarcerea la tradiție. Dacă la doar trei secole după perioada comunităților apostolice Sfântul Ioan Hrisostom constata cu durere depărtarea de acel mod de viață ecleziologic autentic, considerând necesară revenirea creștinilor la starea

¹⁵ Idem, *Către monahul Dimitrie, despre străpungerea inimii, Cuvântul I*, PG 47, 397.

¹⁶ Idem, *Comentariu la Epistola I către Corinteni*, PG 61, 157.

¹⁷ *Ibidem*, PG 61, 253.

¹⁸ Vezi și Arhim. Vasilios, *Intrarea în Împărăție*, traducere de pr. prof. dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu 1996, p. 47: „Dacă iubim lumea, urmând exemplul Domnului, trebuie să ne întoarcem spre Biserică, iar nu spre lume. Biserica este poadoaba, ordinea și frumusețea lumii”.

¹⁹ Sfântul Ioan Hrisostom, *La Sfintele Paști, Cuvântul I*, PG 59, 724.

²⁰ Idem, *Despre pocăință*, PG 49, 336.

acestor comunități²¹, cu atât mai mult acum. Această întoarcere la tradiție nu este cădere în trecut, pentru că trupul lui Hristos nu este supus timpului, ci îl cuprinde și-l depășește²². Alt adevăr care stă la temelia lucrării pastorale este că arhipăstorul Hristos „este același, ieri și astăzi și în veci” (Evr. 13, 8). Tot Ioan Hrisostom subliniază că păstorii sunt mulți, dar peste toți păstorește Arhipăstorul Hristos²³. Prin misiunea parohiei și a mănăstirii azi, nu se înțelege că Biserica din aceste comunități euharistice diferă, în esență, de cea de ieri. Chiar asta oferă parohia și mănăstirea astăzi societății: ceva solid, tradițional, având în vedere că tradițional nu e totuna cu conservatorismul static, ci dinamica lui *același, ieri și astăzi și în veci*.

Ceea ce face ca misiunea pastorală să fie *aceeași, ieri și astăzi și în veci* este adevărul că viața Parohiei și a Mănăstirii este viața în trupul lui Hristos. Din acest motiv, *Pastorală* nu este doar o disciplină practică, cu caracter pedagogic și misionar, ci, în primul rând, Teologie, trăirea dogmei eclesiologice de păstor și păstoriți. Este foarte important ca misiunea pastorală să cuprindă ambele dimensiuni ale ei: teologia și viața. Pentru elucidarea celor spuse este necesar să aducem ca temei un text al păstorului Constantinopolului, care poate fi considerat esența *Pastoralei* ortodoxe. Iată ce spune eclesiologul prin excelență: „Noi suntem mădulare ale lui Hristos, și ogor, și zidire, și mlădițe, și împreună lucrători. Și ce nu ar vrea El să fie pentru noi? În toate felurile lipindu-ne și legându-ne unul de altul, ceea ce este mărturia iubirii Lui puternice”²⁴. Înțelegem de aici că Hristos își păstorește propriul trup, lucrându-l, zidindu-l și dându-i viață, iar noi suntem doar împreună-lucrători. Pastorația se identifică cu viața Trupului lui Hristos și cu iubirea Lui nemărginită pentru noi. A păstori înseamnă a lipi și a lega cât mai mult mădularele între ele ca, astfel, să fie cât mai părtașe iubirii Dumnezeuiești. Dacă nu are ca fundament acest lucru, parohia poate devia într-o instituție a oamenilor religioși, bazată cel mult pe simpatie, afecțiune decentă, respect reciproc, activism social și cultural.

²¹ PG 57, 385: „Atunci locuințele creștinilor erau Biserici, acum Bisericile au devenit locuințe. Atunci nu se vorbea nimic lumesc în casă, acum nu se vorbește nimic duhovnicesc în Biserică, ci și aici sunt aduse cele din piață”.

²² Idem, *Omilie despre patriciul și consulul împărătesc Eutropie eunucul*, PG 52, 397: „Biserica niciodată nu îmbătrânește”.

²³ Idem, *Despre pseudoprofeți*, PG 59, 561.

²⁴ Idem, *Comentariu la Epistola către Romani*, PG 60, 624.

Oricine ar vrea să păstorească sau să fie păstorit în alt fel decât eclesiolitic se găsește în afara lucrării lui Hristos. Mântuitorul a pus temelie misiunii creștine când s-a rugat Tatălui ca aceia ce cred în El să fie una, după cum Tatăl este în Fiul și Fiul în Tatăl (Ioan 17, 21). Vorbind despre această relație treimică între creștini, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că dacă zece sunt uniți astfel „unul nu mai este unu, ci fiecare devine cât zece și vei găsi în zece unu și în unul zece. Iar dacă vor fi o sută, același lucru se va face”²⁵. Astfel, dacă viața comunității creștine este după chipul Sfintei Treimi, iubirea și unitatea dintre credincioși are valoare ontologică și depășește orice altă armonie de natură psihologică dintre oameni. Se dovedește, astfel, că teologia nu este expresie a dogmatismului religios, care este interpretat de multe ori ca limitare în prescripții, ci este taina descoperirii lui Dumnezeu și cunoașterea Lui de către om. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Hristos ne dă slava pe care El a primit-o de la Tatăl prin dogme²⁶. Omul este o ființă teologică căreia i se poate oferi ceva cu adevărat și i se pot pune în valoare resursele lui spirituale când este abordat teologic. În acest sens, psalmistul David se minunează zicând: „Doamne, ce este omul, că i Te-ai făcut cunoscut?” (Ps. 143, 3). Măreția și cinstea deosebită a omului constă în această posibilitate de a i se face cunoscut Dumnezeu, de a fi teolog. Această cinste și slavă dată de Dumnezeu când L-a creat după chipul Său se desăvârșește în Noul Testament, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „când are cap pe Hristos, când este părtaș la trupul Lui, când devine frate și împreună-moștenitor cu Acesta”²⁷. Putem spune că numai în Biserică teologia se identifică cu viața și că misiunea parohiei și a mănăstirii este *îmbisericirea* – după cum spune Cuviosul Iustin Popovici – și *bisericzarea* omului²⁸.

În măsura în care lucrarea pastorală este întemeiată pe persoana Mântuitorului, ea poate ajuta persoana umană, pentru care există Parohia și Mănăstirea. Misiunea Parohiei și a Mănăstirii nu are ca scop direct problemele sociale, ci persoana umană. Asta nu înseamnă că nu o interesează societatea în ansamblu, ci faptul că Biserica, fiind

²⁵ Idem, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 425.

²⁶ *Ibidem*, PG 59, 444.

²⁷ Idem, *Comentariu la Psalmi*, PG 55, 117.

²⁸ Cuviosul Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om*, traducere de Pr. prof. dr. Ioan Ică și Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1997, p. 182.

sobornicească, abordează diversitatea prin unitate. Orice accentuare a uneia dintre aceste două dimensiuni ale societății umane, separat de cealaltă, conduce la depersonalizarea omului, care, în epoca contemporană, se manifestă prin așa-zisa globalizare. Nu este de mirare că această depersonalizare sau dez-sobornicizare a omului își are originea în sistemul de gândire apusean, unde, în general, au fost separate diversitatea de unitate. De aceea parohia și mănăstirea nu se pot alătura întru totul celorlalte instituții sociale, care, în general, abordează oamenii ca grup și consideră binele social ca ultimă realitate. Pentru Biserică, așa-zisa evoluție a societății, în toate ramurile ei, nu reprezintă nimic, dacă omul nu evoluează ontologic, dacă nu este restaurat ca ființă sobornicească. Împărăția lui Dumnezeu sau Biserica încapă întregă în fiecare din noi. Grăuntele de muștar, Hristos, din care Aceasta răsare și crește, se sădește nu numai în grădina lumii, ci și în grădina sufletului nostru. Omul, așa cum este lumea în mic, este și Biserică în miniatură. „Dacă meditam, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, ce este Împărăția și ce este grăuntele de muștar, vom găsi că este potrivit și firesc ca fiecare din noi, în parte, să o înfățișeze. Cine este Împărăția, dacă nu Hristos? Deci, despre El spune: Împărăția cerurilor este înăuntrul vostru.”²⁹ Mai mult, pentru Biserică, omul începe să evolueze, de fapt, abia când se întoarce la starea lui primordială de dinainte de cădere și nu când, prin progresele științifico-tehnologice, economice și prin crearea de sisteme sociale din ce în ce mai moderne, devine mai stăpân pe sine. Biserica sprijină toate acestea, menținând omul la starea de subiect al lor și nu de obiect, pentru că, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „care este folosul dacă câștigăm toată lumea și ne pierdem sufletul, care ne este mai intim decât orice”³⁰.

Astfel, misiunea creștină nu propune metode prin care să convingă oamenii să adere la o organizație religioasă-morală. Ea mărturișește lumii că omul este trup al lui Hristos și, prin însăși caracterul sobornicesc al Bisericii, cheamă la comuniunea cu El. De aceea, această misiune, fără parohie și fără mănăstire, este ceva nedefinit. Omului trebuie să i se dea posibilitatea întoarcerii la matca lui, la

²⁹ Sfântul Ioan Hrisostom, *Omilie la cuvântul „Asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu grăuntele de muștar”*, PG 64, 21.

³⁰ Idem, *Comentariu la Facere*, PG 53, 292.

starea de Trup al lui Hristos și ființă sobornicească³¹. Misiunea creștină, ca propovăduire a moralității, fără prezența Trupului lui Hristos într-un anumit timp și spațiu, este cel mult activitate cu caracter moral-spiritual, aliniată celorlalte activități sociale. Dovada că învățăturile moral-religioase nu sunt de ajuns pentru a acoperi căutările omului este Vechiul Testament. Omul a avut la îndemână în această perioadă mijloace trimise de Dumnezeu ca să-l facă mai bun și, totuși, moral a rămas la statura de copil nematurizat³². Cauza este desfigurarea ontologică produsă de cadere, care persista în ființa lui. „Atunci, firea umană, zice Sfântul Ioan Hrisostom, era scindată și luptată cu înverșunare în ea însăși.”³³

Constatarea scindării și luptei înverșunate din interiorul firii noastre o face Apostolul Pavel, când vorbește despre legea păcatului, potrivit legii morale a minții, pe care a sădit-o Dumnezeu în om. Și nu numai Apostolul Pavel putea simți acest contrast din firea sa, ci orice om. Ea nu este rezervată doar celor din Biserică. După Sfântul Ioan Gură de Aur, „a vrea binele și a nu vrea răul este sădit de sus în firea noastră”³⁴. Așa se explică de ce organisme ale societăților naționale și internaționale luptă împotriva răului și promovează binele, prin apărarea libertății și drepturilor omului și prin elaborarea a nenumărate coduri de legi. Aceste inițiative și acțiuni sunt binevenite. Nu înseamnă că, dacă cei care fac binele nu sunt membri ai Bisericii, munca lor nu este folositoare. Chiar multe inițiative ale lor au originea în învățătura creștină. Cu toate acestea, dacă omul nu se reface din interior, prin unificarea propriei firii, dacă nu-și dobândește pacea ontologică, învingând legea răului care se luptă cu legea conștiinței, nu poate fi ajutat și nu poate face binele cu adevărat sau până la capăt, fiindcă, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „binele nu are valoare dacă nu e făcut din iubire”³⁵.

Bineînțeles, pentru a interpreta corect spusa Sfântului Părinte, trebuie să avem în vedere că nu se referă la iubirea ca virtute morală, ci iubirea ca ontologie a firii umane, la iubirea cu care Tatăl

³¹ Despre om ca ființă sobornicească, vezi Cuviosul Iustin Popovici, *op. cit.*, p. 190.

³² Sfântul Ioan Hrisostom, *Despre feciorie*, 84, PG 48, 595.

³³ *Ibidem*.

³⁴ Idem, *Comentariu la Epistola către Romani*, PG 60, 510.

³⁵ Idem, *Comentariu la Epistola către Evrei*, PG 63, 141.

L-a iubit pe Fiul și pe care Acesta a lăsat-o celor care sunt una întru El (Ioan 17, 26). Observăm că nu numai teologia fără viață este o simplă filosofie, dar și că morala ruptă de teologie este doar un activism social. Păstorul trebuie să cunoască teologic omul încredințat lui spre păstorie, pentru că însăși pastorația este culmea teologiei, ce depășește milostenia, postul, asceza severă, izgonirea duhurilor necurate și chiar învierea morților³⁶. Este necesară cunoașterea ontologiei omului de dinainte de cădere, de după cădere și de după Întruparea lui Hristos: Omul a fost creat sobornicesc, după chipul Sfintei Treimi, deci ca persoană care deține, în comun cu celelalte persoane, întreaga fire umană. Scindarea firii umane, amintită mai sus, constituie, de fapt, manifestarea egoistă a dorinței de autonomizare, de deținere a firii umane, nu în comun cu celelalte³⁷. Ea este numită de Sfântul Ioan Gură de Aur *deformare* a firii și se manifestă prin toate patimile ce izvorăsc din egoism, „culminând cu ura dintre oameni”³⁸. În aceste condiții, este imposibil ca vreo lege morală să restaureze omul și, drept urmare, este necesară refacerea lui ontologică. Pentru aceasta, Însuși Creatorul face din firea noastră „prea mult bătută”³⁹ fire a Lui, ca să poată „osândi păcatul în trup” (Rom. 8, 3)⁴⁰. Iar „dacă victoria nu ar fi avut loc în trup, spune Sfântul Părinte, nimic nu ar fi fost demn de admirație, deoarece și legea putea condamna răul, fără să-l nimicească”⁴¹. Toată această lucrare minunată pe care a făcut-o Fiul lui Dumnezeu cu omul este de fapt nunta dintre Hristos și mireasa Lui, firea omenească. Cu toate că firea Lui era incomparabil superioară, Mirele nu a pregetat să vină la cea omenească „lipsită de demnitate, înjosită, dezbrăcată și urâtă”⁴². Apropiindu-se de ea, a îmbrăcat-o cu atâta slavă încât dreptul David

³⁶ Idem, *Cuvânt la Fericitul Filogonie*, PG 48,751.

³⁷ Vezi Dumitru Stăniloae, *Ascetica și Mistica Ortodoxă*, Editura Deisis, Alba-Iulia, 1993, pp. 86-87. Idem, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, ediția a II-a, EIBMBOR, București, 2007, pp. 210-211.

³⁸ Sfântul Ioan Hrisostom, *Ultima cateheză către cei care urmează a fi botezați*, „Cuvântul III”, apud Athanasios Papadopoulos-Kerameus, *Varia Graeca Sacra*, St. Petersburg, 1909, p. 169.

³⁹ Idem, *Comentariu la Epistola către Romani*, PG 60, 514.

⁴⁰ *Ibidem*, PG 60, 514.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Idem, *Ultima cateheză către cei care urmează a fi botezați*, *Cuvântul III*, apud Athanasios Papadopoulos-Kerameus, *op. cit.*, p. 167.

o vedea cu ochiul profetic când striga: „A stat împărăteasa de-a dreapta Împăratului!”⁴³. Firea umană, devenită mireasă a lui Hristos, este identificată de Sfântul Ioan Gură de Aur cu însăși Biserica: „A devenit împărăteasă cea care, săracă și înjosită fiind, a stat, în același timp, lângă împărat. Și ca pe un mire cu mireasa lui stând în camera de nuntă, așa ne înfățișează nouă profetul Biserica și pe Hristos”⁴⁴.

În rezumat, cunoașterea stadiilor prin care a trecut firea umană până la identificarea ei cu Mireasa lui Hristos, Biserica, este unul dintre principiile fundamentale ale misiunii comunității parohiale și monahale. Comunitatea creștină devine, din această perspectivă, nu doar refugiu în marea involburată a acestei lumi, ci ontologia fiecărui om. Fiecare Parohie și Mănăstire este deținătoarea firii umane autentice, a creației celei noi. Ele sunt laboratorul unde „se creează oameni”⁴⁵. Re-creația omului se face prin Botez⁴⁶, apoi se întreține și se desăvârșește prin tainele Bisericii și viața ascetică⁴⁷. În zidirea cea nouă nu se dă omului o lege duhovnicească care să îngrădească răul și să îndemne la bine, se dă Harul Duhului Sfânt. Răul nu mai are putere asupra legii morale a minții, nici nu mai poate să subjuge omul prin patimi⁴⁸ și, astfel, în firea umană se sălășluiește „viața și pacea”⁴⁹.

Abordarea parohiei sub același aspect, al identificării firii umane cu Mireasa lui Hristos, conduce la încă o concluzie foarte importantă pentru misiunea comunității creștine în lumea contemporană: Ea însăși, comunitatea creștină, este nu numai subiectul unei misiuni, dar și obiectul misiunii Bisericii. Parohia este misiunea Bisericii și de fapt aceasta este și originea ei. Sfântul Ignatie spune că fiecare biserică locală oficia o singură Liturghie, la care participau toți clericii și laicii din cuprinsul ei⁵⁰. Parohia apare ca extindere a bisericii

---

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Idem, *La cuvântul profetului David: „Nu te înfricoșa când se îmbogățește omul și când se înmulțește slava casei acestuia”*, PG 55, 501.

⁴⁶ Idem, *Comentariu la Epistola către Efeseni*, PG 62, 96: „Și îmbrăcați-vă în omul cel nou. (...) În omul cel nou, adică în cel zidit după Dumnezeu... Iar aceasta se face prin Botez”.

⁴⁷ Idem, *Comentariu la Epistola către Romani*, PG 60, 513.

⁴⁸ *Ibidem*, PG 60, 517.

⁴⁹ *Ibidem*, PG 60, 516.

⁵⁰ Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Smirneni*, Cap. VI, 8, PG 5, 713B.

locale datorită înmulțirii numărului celor botezați. Pentru a menține neschimbată unitatea Bisericii, se practica aducerea, la fiecare comunitate euharistică, a unei părți din Trupul Mântuitorului de la Euharistia Episcopală⁵¹. Cu timpul s-a renunțat la această practică și ca dovadă a sobornicității Bisericii a rămas doar pomenirea episcopului locului la fiecare Liturghie. De aceea, pentru a face misiune, parohia nu trebuie să fie cât mai mare geografic sau ca număr de suflete. Pentru a face o misiune cât mai autentică și mai reușită, ea trebuie să fie, întâi de toate, expresia cât mai puternică a sobornicității Bisericii, care, oricum, are o dinamică ce depășește spațiul și numărul. Această opinie este întărită astfel de Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nimic nu este ca unitatea și ca armonia, deoarece unul devine cât mulți. Dacă sunt doi sau zece uniți într-un suflet, unul nu mai este unul, ci fiecare din aceștia devine cât zece și vei afla în zece pe unul, și pe cei zece în unul. Și, dacă vor deveni o sută, același lucru se va întâmpla, și nu se oprește aici, ci continuă să sporească puterea. Ai văzut puterea deosebită a iubirii? Cum face din unul mai mulți? Cum unul poate să se afle, deodată, în mai multe locuri? Același în Persida și în Roma? Și ceea ce firea nu poate, iubirea poate. El este și aici și acolo, dar, mai bine-zis, întreg aici, întreg și acolo. Ai văzut cât de sporitoare este iubirea?”⁵². Prin urmare, succesul misiunii parohiei și al mănăstirii este exprimat întâi de calitate și pe urmă de cantitate. O comunitate cu un număr mic de membri, dar care trăiesc autentic unitatea și sobornicitatea Trupului lui Hristos, sigur că va spori, adică sigur va lucra în lume. Însă, când într-o comunitate, fie parohială, fie monahală, se are în vedere mai mult numărul de suflete, ea va fi statică și nici nu va putea oferi lumii ceva.

Să nu se creeze părerea că, din perspectiva sobornicității Bisericii, misiunea parohiei sau a mănăstirii are un caracter restrâns. Cu alte cuvinte, că s-ar limita doar la cei care viețuiesc ca mădulare ale trupului Bisericii. O asemenea opinie greșită este dezmințită de însăși

---

⁵¹ Vezi Gheorghe Mantzaridis, *Viața Bisericii în fața schimbărilor sociale contemporane*, în Stilioș Eftimios (coord.), *Lucrarea pastorală a Parohiei în lumea contemporană. Manual de organizare și activitate*, Editura Secției de Publicații a Serviciului de Formare și Comunicare a Bisericii Elene, Atena, 2007, p. 69.

⁵² Sfântul Ioan Hrisostom, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 425-426.

Taina Sobornicității Bisericii, care este, în același timp, și taina sobornicității firii umane. Cel care devine mădular al Bisericii și trăiește cu adevărat această stare are conștiința că firea sa este și firea celor care nu trăiesc taina Bisericii. Creștinul vede în fiecare semen și mai cu seamă în cel care suferă „pe celălalt, în care aceeași fire umană este în pericol”⁵³. Putem spune că în comunitatea euharistică se cultivă, ca nicăieri în altă parte, unitatea tuturor oamenilor în firea unică umană. Este adevărat că Sfântul Ioan Gură de Aur face deosebire între frații în Hristos, care sunt mădulare ale aceluiași trup, și „fiii străini”⁵⁴, care nu au cap pe Hristos. Când sunt practicate însă faptele iubirii, toți oamenii ne sunt semeni, pentru că „este vorba de fire”⁵⁵, spune Sfântul Părinte. În același sens interpretează două versete, aparent în contradicție, din Evanghelia Sfântului Apostol Ioan: „Pe care Mi i-ai dat din lume ai Tăi erau” (Ioan 17, 6)⁵⁶ și „Ei nu sunt din lume, așa cum nici Eu nu sunt din lume” (Ioan 17, 14). În primul verset, credincioșii sunt din lume, adică aparțin firii umane unice, iar în al doilea, referindu-se de fapt la răul din lume, nu sunt din lume⁵⁷. Este adevărat că aceia din afara Trupului lui Hristos se bucură de iubirea nepărtinitoare a Bisericii, dar, dacă ar deveni mădulare vii ale Bisericii, ar fi ei înșiși purtători ai iubirii acesteia. De aceea iubirea spre cei din afara comunității euharistice este cu atât mai puternică, cu cât este mai puternică în interior. Cu cât sobornicitatea Bisericii este trăită mai intens în comunitatea parohială și monahală, cu atât mai mult se revărsă în lume. De aceea iubirea din sânul comunității parohiale sau monahale nu este doar un exemplu pentru lume, este și focar sau putere care o influențează și o schimbă⁵⁸.

Astăzi, misiunea Parohiei și a Mănăstirii se poate manifesta în multe feluri, însă, dacă nu urmărește ca omul să se regăsească ca

⁵³ Idem, *La cuvântul: „Un om cobora și a căzut între tâlhari”*, PG 61, 756.

⁵⁴ Idem, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 151.

⁵⁵ *Ibidem*, PG 59, 442.

⁵⁶ Versetul, în textul original, are această formă, care diferă sintactic de cea a traducerii în limba română.

⁵⁷ Sfântul Ioan Hrisostom, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 442.

⁵⁸ Idem, *Cuvânt despre „Că iubirea după Dumnezeu este lucrare măreață”*, PG 61, 682: „Prin iubire turma lui Hristos crește... și viețuirea pașnică a Lui pătrunde în lume”.

persoană în comuniunea Trupului lui Hristos, să se facă părtaș al acestei iubiri din interiorul Trupului, rămâne fără final. Acest scop al misiunii este statornicit de Însuși Arhipăstorul Hristos care ne-a zis că mai are și „alte oi” pe care „trebuie să le aducă” în același staul, încât să fie „o turmă și un păstor” (Ioan 10, 16)⁵⁹.

---

⁵⁹ Sfântul Ioan Hrisostom, *Comentariu la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan*, PG 59, 361.